

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercrea si Sambet'a, Fôia una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 . v. a. Pentru tieri esterne 15 . sun. pe unu anu séu 45 doidieleri, or 3 galbini si 3 doidieleri mon. sunatória. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari

Nr. 28.

Brasovu, 6. Aprile 1862.

Anulu XXV.

MONARCHIA AUSTRIACA.

BUREAUCRATIA si DEMOCRATIA.

Sub acésta titula Dn. conte Joane Bethlen senior publicà in diurnalulu ungurescu „Korunk“ Nro 36 unu articulu, carele pe noi ne interesà a'lu reproduce mai virtosu pentruca citindu'lu ne aduseramu aminte de cunoscutulu proverbiiu romanescu: Calaretiulu bate sié'o'a, cá se se pricépa eap'a; séu pe nemiesce: Den Sattel schlägt man, den Esel meint man.

„Bureaucrati'a*) e totudeauna sierbitórea prea plecata a domniei despotice, neamica nascuta a libertatii constitutionale si a respunsaveritatii gubernului. Ea inse nu face cá sierbitoriulu celu credintiosu, carele este gat'a de a naintá interesele principalului seu inca si cu sacrificii, ci cá camatarulu celu setosu de castigu, carele condusu de interesulu propriu baga in pung'a s'a orice castigu ar resulta din potestatea ce o are in mana, eara in momentele de crisa isi parascesce pe domnulu seu priviendu cu zimbetu despretiutor la cele din urma momente torturatórea ale lui si pascandu'si ochii pe talerii cei binesunatori adunati din trentiele poporului despoietu de avere.

Bureaucrati'a mai virtosu in timpurile mai noua invelienduse in principiile democratiei, scotiendu drepturile poporului de stégu alu seu se amesteca pintre acést'a, eara apoi ametiendu pe glótele cele usioru crediátórea (??) cu proverbii liberale, cu promisiuni comunistiche, instrainandule de catra clasele de ómeni luminati si mai avuti: le lipsesce de orice proptea si incurcandule in retielele sale, mi le despoie si de celu din urma denariu.

Bureaucrati'a nu crede nici decum in idei liberale, pentruca ea nici ca are vreo credintia, de aceea inse ea totu se folosesce spre scopulu seu de ideile democratice scalambate si de unii ómenifanatisati; eara apoi astadi ia sub parut'a sa scutintia pe poporulu intaritatu asupra claselor cultivate si avute, din contra earasi mane le apara pe acestea de furi'apoporului iritata prin maiestria; asia bureaucrati'a se tiene in nefirésc'a s'a pusetiune astadi cu ajutoriulu unora, eara mane cu alu altora, impedeca totuodata lamurirea ideiloru si complanarea cestiuniloru disputate. Se vorbimu mai curatu: bureaucrati'a invita pe cetatiani in contra cetatianiloru, pe o confesiune asupra alteia, pe o natiune asupra celeilalte, pentru interesulu seu egoisticu.

Intre impregiurari cá acestea datorinti'a cea dantaia este a pastrá ideile liberale in curati'a originala a loru si a ne luptá, pentrucá aceleasi se nu se spurce prin idei ce aducu in periculu santieni'a proprietatii, adeverat'a cultura si si inriurintiele virtutii civile; pentruca numai curati'a nepatata a ideiloru póte fi temeli'a

*) Bureau (citesce büro) insémna: mésa de scrisu; cancelaria; presedintele, secretarii si scriitorii cati se afla intr'o cancelaria se numescu cu nume colectivulu Bureau. De aici apoi s'a dedusu si numele de Bureaucratia, adeca domni'a, séu mai bine despoti'a oficialiloru esercitata asupra poporului cu volnicia eara nu dupa legi ci dupa poruncile stapenului, séu si dupa legi, inse plasmuite totu numai de burocrati si pe gustulu loru, adeca unde potestatea legislativa e unificata, identica cu cea administrativa. Not'a trad.

sigura a luptei acesteia, numai acést'a póte asigura triumfulu egalitatii de drepturi si alu libertatii constitutionale.

Intru adeveru nimini nu sta mai multu in calea partitei liberale decatu acelu, carele amagesce pe poporu cu idei comunistiche, séu ce voiesce a trage in partea sa pe nationalitati prin nisce promisiuni incordate. De aci incolo de se intempla acést'a cu scopu de a'si castigá popularitate, séu din interesu egoisticu, séu póte si cu buna credintia din simplitate si cu acea sperantia, ca la timpulu seu ear' va poté margini nedreptele pretensiuni ale poporului intre terminii firesci — acést'a cu privire la resultatu e totuun'a, eara diferinti'a e numai aceea, ca pe unii ii conduce scarnavulu egoismu, candu dincontra altii lucra pe man'a absolutismului numai din calculu reu facutu.

Aceia carii maneca pe acésta cale indoiósa si reu alésa, védia ei, faca'si de capu, ca cu unii cá acestia nu potemu rivalisa; se lasamu armele alese de ei totu in manile loru, pentruca poporulu amagitu mai curendu séu mai tardiu le va intórce in contra loru.

Cea mai sigura arma a libertatii constitutionale si a egalitatii de drepturi este legea; eara déca ideile liberale sunt asigurate prin lege, atunci ele trebuie se ajunga la potere de viétia, candu apoi egalitatea de drepturi nu va remané numai gratia scrisa, candu poporulu se va folosi de tóte acelea drepturi pe temeiuulu representativ al seu, de carele pana acum s'au folosit numai privilegiatii; candu concetatenii din clase diferite nu se mai potu pismui unii pe altii, din cauza ca ei au parte din aceleasi drepturi.

Partitei liberale nu'i este iertatu a'si sacrificá principiile sale pentru folóse momentane; aceleia de es. nu'i este iertatu a se invoi cu principii de acelea, care sunt spre scaderea culturei si pe care leai primi numai pentru cá se castigi nationalitatii tale cativa insi ómeni fanatici; nu este iertatu a te invoi cá pamentulu patriei se se taie in bucati si cu atatu mai puçinu a priimi infintiarea de caste noue.

Invetiatur'a ce potemu aplicá la noi insine din cele dise mai in susu este acést'a. Trebuie se ne pas-tramu ideile democratice respicate odata in legile nóstre cele sanctionate in curati'a loru primitiva, si indata ce ne va stá prin potintia, se le formulamu pe acelea in interesulu libertatii civile, cum si spre odichnirea natiuniloru si a confesiuniloru, eara atunci acelea cuvinte a le lui Verböczi, cumca nobilulu „este membru alu sacrei coróne,“ se voru poté aplicá la toti concetatenii acéstei patrii. Contele Joane Bethlen senior.“

Cum i se pare cititorului acestu articulu alu Dlui conte Bethlen? Asia e ca pintre liniile Dsale póte cineva citi mai multe de catu chiaru in linii! Adeveratu ca alusiunile Dlui conte sunt fórté interesante; numai parenise ca ele nu potu prinde locu pe acolo pe unde a cugetatu Dsa.

Nu e asia de multu, candu unu barbatu de statu disese undeva: Se aruncam aceluor canu cateva óse de rosu si nici unulu din ei nu va mai latra. N'au trecutu trei luni si Marimea sa se vediu reu insielatu. Caus'a fusese, ca acei canu erá dedati din vechime totu numai cu mamaliga; eara nu cu óse, la care rodea numai, cá

din o órba intemplantare, fiindca ei din soiulu lorú erá dedati cu postulu.

Ci despre unele cá acestea near placé multu a vorbi cu D. conte scii, mai asia mai intre patru ochi. Pana atunci incheiemu cu simpl'a oserbatiune, ca teori'a Dlui conte ne place si noua prea multu si ca numai in aplicarea praptica a ei s'aru esca póte o mica diferintia intre noi si Dsa.

Zernesci, in Joi'a Patimeloru.

G. B.

Brasiovu. (Feliurite.) Spre mare tristetia a cultivatorilor de pometuri, cari in Brasiovu se afla in numeru mare dupa o caldura de mediu de véra, care desvoltá natur'a si facú se infloresca pomii, incepú eri deodata a ninge si asta nópte a inghetia puçintelu. Seninulu si lustrulu sórelui de astadi, dupa puçinulu inghetiu de nópte, póte despoié pe numitii cultivatori de tóte sperantiele mediulóceloru de traiu, care se potu socoti si la sute de mii fl. O singura sperantia le mai remane, ca unii pomni inca nu apucasera a se desvolta cu totulu si ca inghetiulu abia sémena cu o bruma slabutia.

— In Sabiiu se tienú in 27. Martiu sedinti'a comitetului Asociatiunei suptu presiedinti'a D. canonicu Timoteu Cipariu si sum'a totala inçurse pana acum in fondulu Asociatiunei e 9523 fl. 38 cr. Vomu continua in Fói'a reportulu sedintiei. —

— Din Provincie ne sosira sciri, ca mai vertosu pe Ter-nave semenaturele de tómina se afla fórte frumóse si grase, eara pe dealuri cam rarite. Pe la noi inca se afla cam rarite mai vertosu secarile pe dealuri, cam perira. Pretiulu bucateloru in piatia se afla totu suitu. Graulu mesur'a de 64 cupe nu scade din pretiulu de 7 fl., porumbulu din 4 fl. 80 cr., secar'a 4 fl. 90 cr., ordiulu 5 fl., ovesulu din 2 fl. 80 cr.

— Multimirile politice sunt diferite. Din Comitete ne vinu seiri imbucuratórie, cumca la ocuparea posturilor romanii au aflu acum multumitória respectare, ear' in sasime se plangu pe tóte locurile, ca nu sunt neci pe de parte reprezentati, pe candu totusi unu corespondinte in „D. Z.“ din Sabiiu se plange, ca fratii sasi sunt nedreptatiti la ocuparea posturilor in guberniu. Dar' vomu vedé óre au dreptu. —

— Din tier'a romanéseca primiramu diurnalele invescute in doliu si cele liberale, ba si cele reactionarie; cele d'antaiu, pentru ca se respinse libertatea preseii si asiediarea de iuri, celelalte pentru ca pórtá frica de prevalenti'a partitei liberale, mai vertosu in caus'a rurala. E lucru tristu, ca boierii ruginiti remasera indreptulu boierimeii ruscii, care predica si intre pedepsiri improprietarirea si adeverat'a libertate a tieraniloru si est modu in rebus, cá se se póta resolvi acésta cestiune spre multumirea toturoru; dupa cum se facú acésta si in Ungari'a, unde nobilimea a castigatu prin desrobire. Vedeti si ve convingeti, altufeliu veti crea numai o Romania de proletariatu nomadicu.

In siedinti'a din 29. Martiu ministeriulu Romaniei uninduse cu centrulu si cu steng'a camerei votá proiectulu de lege alu cailoru de fieru din f. Moldova. In 20 minute se votara 8 articuli din elu, cari angagéza viitoriulu tieriei pe 95 ani, cu unu capitalu de 85 milióne franci ad. peste 250 mil. lei. Asia drumulu de feru dela Bucovin'a-Jasi la Galati e cá siguru, cu tóta opunerea dreptei.

— Drumulu proiectatu va se aiba unu ramu dela Romanu la Jasi si altulu dela Bacau la Ocna.

Reform'a ne aduce o corespondintia din Turinu, in care se facu atenti romanii, ca o multime de magiari oficiri, lepadati din partea lui Garibaldi, s'ar duce in Romani'a, pentru cá se'si veneze planele acolo. — Apoi se vedi porniri in sensulu de Daco-Romani'a, scornite de acei emigranti numai spre a innegri si compromita solidari'a si leala portare a romaniloru austriaci si chiaru si a celoru de preste Carpati. Tieneti minte si invetiati minte din incordarile cele draconice ale astorufeliu de ómeni. Deschideti paginile istorice, si veti vedé, ca totu ómeni de acestia au compromis viitoriulu romaniloru si pana acum.

— In septeman'a Patimiloru ne aducemu aminte si de suferintiele nóstre, caroru se le dea cerulu unu esitu basatu pe dreptate nescalambata si nesucita. — Eará pana atunci Invierea Domnului se reinvia totu sufletulu romanu spre nóue propasiri in cultura fara repausu; si patimile lui se ne fia de manunchiu la invincerea toturoru suferintielor si pedecelor, ce ni s'ar' opune la misiunea acésta. — Deci intimpinamu pe on. publicu cu: Christosu a inviétu! Veniti unii pre altii se ne imbraciosiamu!

Sibiiu, 12. ale lunei Aprilie 1862. In anulu 1862, Martiu 27., adunanduse parochii tractului Radnothu in comun'a Radnoth, pentru estradarea veniturilor parochiali, si a sumei sufleteloru, au facutu pentru Joane Gerasimu, iuristu

in anulu II-lea urmatórea colecta: D. Joane Gerasimu, adm. protop. din Acintisiu 2 fl. v. a.; Josifu Lazar, parochu din Radnoth 1 fl.; Georgiu Algyá, parochu din O.-Kocsárd 1 fl.; Ananie Popu, parochu din Giulusiu 1 fl.; Josifu de Tamasiu, parochu din Bordu 2 fl.; Nicolau Pop'a, parochu de sub Padure 1 fl.; Gabriele Valea, cooperatoru din Lascadu 1 fl.; Gregoriu Valeriu, parochu in Lascudu 1 fl.; Georgiu Ciacanu, teologu absolutu din Cipau 1 fl.; Joachim Ciacanu, parochu din Ugra 1 fl.; Georgiu Popu, parochu din Sieuli'a 1 fl.; Joane Popoviciu din K. S. Paulu 1 fl.; Joane Masch'a, parochu din Cipau 1 fl.; Vasiliu Socolu, parochu din Selcudu 1 fl.; Joane Banfi, parochu din Siomostelnieu 1 fl.; Nicolau Popu, parochu din Deagu 1 fl.; Alexiu Zogoreanu, cetatianu din Siomostelnicu 40 cr.; Joane Florianu, totu de acolo 50 cr.; Dela comun'a O.-Cocsardului 2 fl.; Dela comun'a Bordului 2 fl.; Dela comun'a Sieuliei 2 fl., s'a estradatu in tempulu susu semnatu prin Nicolau Pop'a m. p., notariu Eparchiei tractului Radnoth.

Desi subscrisului, care fú imbucuratu cu sussemnat'a colecta, ei place a crede, cá modesti'a Domniloru contribuitori este cu multu mai mare, decatu, cá se pretinda a se aduce la cunoscinti'a publica nobil'a Domnialoru fapta, totusi elu voliesce, cá se nu remana ascunsi inaintea on. publicu toti aceia, cari dupa poteri se silescu a ajutá causei nationale pre acelea earasi si prein acelea mediulóce, pre cari si prein cari le este numai cu potentia. Si-lie dara libertate de a aduce multiamita publica toturoru marinimosiloru sei contribuitori.

J. Gerasimu, iuristu in a II.

Clusiu, 6. Aprile. Dupa cumu se scia, regesculu gubernu de acumu s'a indreptatu cu o rugare la Maiestatea Sa c. r. apostolica, pentru asemnarea de 3.000,000 fl. v. a., pentru cumpararea de bucate in favórea poporului, carele pe unele locuri, cunoscute de fructificatóre, ear' in anulu trecut aduse la sapa de lemn, prin recolt'a cea trista, care se intemplá pe neacceptate remase in lipsa mare. La aceasta rugare urmá respunsulu pe scurtu, gubernulu se astearna adeverintiele despre consumarea bucateloru prin vinarsariile, ce se afla in aceasta tíera, cá se se pota demesurá acuratu, cate bucate se ceru pentru aratatulu scopu. — In urmarea aceast'a pe la deregatorie a mersu provocarea, cá se tramita date recerute. Asta mesura se mai pusese odata in lucrare anca in anulu trecut. Ce bine erá, deaca se invoiea cei chimati la chirma, cá se se oprésea ferberea vinarsului macaru pe 7—8 luni; cací atunci nu amu fi fostu siliti a plati graulu cu 9 fl. v. a. si seracimea, carea de nevoia a alergatu prin Bucovin'a, Moldavi'a si Romani'a s'aru fi pututu cu incetulu asiadi'a mai cu temeiu, pe unde a mersu, ear' nti se apuce earasi in cursele iobagiei, cumu s'a intemplantu mai peste totu.

AUSTRIA. Vien'a. Institutulu de creditu, ce s'a croitu in Vien'a inainte de cativ'a ani, dupa raportulu afaceriloru consiliulu de administratiune a realizatu in anulu trecut o proprietate de efecte in suma de 10 milióne. Elu a vendutu 2.293,800 fl. obligatiuni de rescumpararea pamentului, 5.585,300 losuri de statu din 1860, 5.356,500 losuri de creditu, 8154 de actie Pardubitiene, 320 actie de bancu, 251 actie de drumulu fieratu de Nordu, 586 actie de drumulu fieratu a lui Carolu Ludovicu, 836 Teplitiu-Ausigeriane actie de drumulu fieratu. Elu a cumparatu mai multe sute de mii de osebite fonduri de statu. Impartasirea asiedimentulu la nóue intreprinse se margini la imprumutulu de dare din 1861 (cu 2 milióne fl.) la imprumutulu de prioritate in argentu a drumulu fieratu Elisabetei dela vestu, si pe tragerea actieloru de nou emise a drumulu fieratu Carolu Ludovicu. Tóte aceste impartasiri au fostu mai multu au mai puçinu aducatórie de castigu. Curgatórele afaceri ale institului avura unu progresu, si venitul acelor'a a remasu binisioru neschimbatu. Filial'a din Pest'a prin rieptatur'a intrata in anulu din urma in relatiunile politice si mercantile a suferitu o insemnatóre scadere in venitele sale si se separare restantiele de cinse din activele lorú si 104,940 fl. se pusera in reserva pentru asecurarea unoru pretensiuni remase din anii de mai nainte. Din contra filialele din Prag'a, Briunu, Triestu dederá fórte multiamitóre resultaturi, si au desdaunatu cu indestulare pagubá suferita. —

— Mai. S'a c. r. apostolica binevoi cu resolutiune din 9. Aprile a. c. a prelungi timpulu de favóre la oficialii urbairali in Ardealu pana la 1. Maiu 1863. Asemenea cetiseramu o seire si despre ceilalti oficiali disponibili. —

BUCOVIN'A. De lenga beseric'a de lemnu facuta de Dragosiu-voda in satulu Olovetiu si strapusa de Stefanu-voda celu mare lenga monastirea Putnei, Martiu 1862.

Benecunoscundu consistoriulu nostru adeverulu, cumca ti-

neretulu studiosu numai atunci e in stare de a face sporu bunu si rapede in sciintie, candu i se propune asta in limb'a maicei, urmã indemnului, de a ambiã pe parochulu dela Ciahoru, D. S. Andrieviciu, cá se compuna in limb'a romanésca carti relegionarie de intrebuintiatu in gimnasiu. Santiea s'a consimtiendu bucuros ambiatiunii acesteia se luã de cum-puse doue carti de feliulu acest'a, intitulandu un'a „teori'a ortodocsa,“ eara alt'a „invetiatur'a dogmateca,“ si le dete consistoriului spre a le revedé. Acesta concrediu revisiunea loru unei comisiuni compuse din DD. Joane Calinciucu, prof. de dogmateca, Teoctistu Blajeviciu, regutoriu seminariulu si asiedinte consistorialu, Ilarionu Hacmanu, prof. alu testamentului vechiu si Veniaminu Iliutia, catechetu la gimnasiulu din Cernauti. Domnii acestia le revediuura si aflara, cumca autorulu loru, insirandu materiale, nu s'a tienutu intru tôte strinsu de program'a, ce i-o dete consistoriulu; cumca unele invetiature dogmatece nu le-a demonstratu de adiunsu, eara altele chiaru nece decatu; cumca s'a folositu de frase si figure, ce trecu preste preceperea invetiaceiloru gimnasiali, si in fine cumca ar fi formatu, cu tôte ca fara de trebuintia imperativa, fôrte multe cuvinte noue. Insoãite de oserbatiunile acestea le remisera ei consistoriului, alaturandu si parerea, cumca ele numai atunci voru fi bune de intrebuintiatu in gimnasiu, candu autorulu loru se va induplecã a le straformã in intielesulu loru. Parintele S. Andreieviciu, capetandu-le dela consistoriu, cu tôte ca i se pareã, ca unele din oserbatiunile susuatinsé mirosiea a personaletate, totu le prefacù in totu cuprinsulu loru si le remise consistoriului, carele din parte'si, asecuranduse, ca sunt bune, le comuneca ministeriului prin gubernulu de tiéra spre a le tipari pe banii fundului nostru religiunariu, ceea ce dice, ca se si intempla acum in tipografi'a de statu in Vien'a.

Se vedemu acumu, de au avutu domnii susuatinsi sciinti'a ceruta spre a face cu competintia tôte oserbatiunile, ce le facura. Candu avemu de formatu un'a judecata asupr'a bunatati unei carti de scôle, avemu de privitu parenise la trei lucruri, la tienóre, sistemu si limba.

Luandu in vedere cartile cele dóue ale parintelui Andrieviciu, domnii de susu dreptu ca erau inestrati cu sciintia pretinsa de un'a parere competente in privinti'a tienórei si sistemului loru dar' nu erau competinti asi da un'a parere cu autoritate in privinti'a limbei, necunoscundu-i cu cuviintia anca nece tôte legile cele mai simple, necum legea aceea a formatiunii cuvintelor, care-i un'a d'ntre cele mai grele ale limbei; ca-ce ea presupune cunoscatiunea templaturala a fia-caruia cuventu, adeca ce forma din afara si ce concepute a avutu elu in diferite restempuri dela urditulu lui pana in timpulu de faãia; pe lenga asta pretinde ca cunoscatiunea partiloru fórmelor din afara ale fia-caruia cuventu si a cuncepTELORU loru, fiindu-ca nu numai fiacare inchieiatura a cuventului, ci si fiacare litera de'ntr'insulu isi are cuncepTELULU seu propriu; si in fine cere ea cunoscatiunea modului, cum se inchiéga parti din afara ale cuventului, de facu cuventu si cum se imbina conceputele loru, de reesu unu conceputu.

Cunoscatiunea lamurita a formatului cuvintelor presupune prin urmare nesece ostenele mari si indelungate pe campulu limbisticu, si se vedi, chiaru acestea sunt acelea ce nu lea pre avutu nece unulu din domnii de susu, cum se póte convinge, cine doresce, atatu din conversatiune cu densii, catu si din scrierile loru.

Intr'aceã nece parintele S. Andrieviciu nu pre da semne, ca cunósce legea asta, candu intrebuintiédia in cartile sale cuventulu treimitate, spre a insemná insusietatea lui Dumnedieu, ca este in trei feãie; ca-ce cuventulu treimitate e compusu din trei parti si anume ein trei, ime si etate. Partile ceste doue din urma sunt fórmé de aninatu la tulpinele cuvintelor, si pe candu insémna cea d'antã'a multimea obieptului aretatu prin tulpin'a cuventului, buna óra cum tiner-ime, infatiosiéza fórm'a a doua insusietatea unui obieptu in modu astrasu, buna óra cum bunatate. De aceea déca a voitu parintele Andrieviciu se insemne insusietatea lui Dumnedieu, ca este in trei feãie, s'ar fi caditu se intrebuintieze spre a o insemná cu cuventulu trei-(e)tate — treitate (séu triitate, ca romanulu dice si trii. Cum dice viitoriu in locu de vinitoriu asia se cuvine se dica si triitate in locu de trinitate; dar' e si i se presciamba intre sene precumu in latina asia si in romana. In usulu beser. e treime. R.)

Afara de cartile cele doue a mai produsu parintele Andrieviciu pe campulu literaturii romanesci si cuventari besericesci séu predice pe tôte duminecele si serbatorile de peste anu, carti de lesu séu lepturarie pentru scôle poporane, tra-

ducatiunea dorintieloru clerului bucovineanu din limb'a germanésca, in care le compusese profesorulu de dreptulu canonicu si de templatúr'a besericesca la asiedimentulu teologicu din Cernauti, D. Constantinu Popoviciu, si reflexiunile asupr'a dorintieloru acestora cá apologia. Dara nece un'a din produsele acestea nu ne-a demustratu, ca autorulu loru ar intielege bine intrebuintatiunea articlului lungu, alu pronumelui scurtatu si alu adicativului séu alu adverbialu, si ca elu in privinti'a tiesaturei n'a scapatu de erórea, de a face germanisme cá cei ce au trecut prin scóle straine si nu s'au ocupatu nece unadata in viétia-si seriosu si indelungatu cu limb'a romanésca, intrebuintiandu gramatece si vocabularie rom. legundu, scriendu si traducundu in limb'a rom. si folosiendu-se si de conversatiune in limb'a asta scl. Dr. Juncu.

(NB. Formele inceputului si incheierei coresp. din egoismu de a crutia tecstulu angustu cu voiea DD. coresp. le lasamu afara. R.

CRONICA STRAINA.

Preste totu luandu cronica din afara nu ne infaciosiéza decatu caus'a Muntenegriniloru de ceva importantia. Se serie ad. ca Vucaloviciu, capulu insurgentiloru Erzegovineni ranitu s'ar fi trasu pe teritoriu austriacu si Omeru-Pasia ar fi in mersu catra Cetinie intrandu în Muntenegru, dupa indemnulu din partea Angliei si a Austriei; la care pornire Franã'a cu Rusi'a ar fi protestatu. Turci'a e moralicesce ajutata din partea Angliei si Austriei a pasi spre asi documentã poterea de viétia in contra insurgentiloru si pnelorlu loru. —

Dealta parte se scrie, ca 5000 turci atacara pe insurgenti in 24 spre asi elibera prinsii inse fura resbatuti cu perdere de 400 morti si 290 raniti si optu flamure turcesci; si ca 750 turci s'au predatu in grati'a insurgentiloru din Albania superióra.

ROMANIA. (Incheiere din Nru trecut.)

Se esaminamu dar, déca soluti'a ce o propunemu ar corespunde si in practica, la conditiile de imbunatatire ale legeri vechi si se vedemu, cum s'ar petrece lucrurile puinduse in lucrare reformã propusa. Am disu ca trebue se luamu de basa valórea pamentului. Negresitu ca aceast'a ne-ar conduce se gasimu deosebite valóre de proprietati, in vreme candu indatorirea muncii de astadi a locuitoriloru, au fostu uniforma; dar, tocmai aceast'a constitue o instrambatatiune, sau pentru proprietari sau pentru locuitori. Caci, déca o falce de pamentu avea de exemplu o valóre de 15 galb. intr'unu tienutu, si intr'unu altulu de 30 galb. apoi, nu erã nici decum dreptu cá locuitoriulu se dee, si proprietariulu se priimésca, totu aceea catime de munca pe doua deosebite valóre de pamentu.

Asia dar, banulu fiindu totu deaun'a unu regulatoru de valóre mai usioru, substituirea sa ar face se dispara strambatatea legeri actuale; incatu, admitendu cumca unu locuitoru ar posede 4 falci de o valóre de 30 galb. si altulu 4 falci de o valóra de 15 galb. si calculanduse venitululu anualu dupa obiceiulu tierii, cá a 15. parte a valórei fondosului, nimicu n'ar fi mai dreptu, cá in casulu 1-ia se platésca locuitoriulu catra proprietariulu o dare anualã de 8 galb., in casulu alu 2-le numai 4 galb.*) Mai sunt deosebite cestii de aplicatii si amanuntimi care ni s'ar puté presentã, precumu: ce se se faca candu unu locuitoru n'ur plati? Locuitoriulu ave-va dreptu de a trece dreptulu seu catra o alta faãia? Cumu se se imparta dreptulu seu, la urmasii sei? In cadrulu ce ni-amu propusu aice, ne privesce numai cesti'a antã'a, si care'si gaseste usioru soluti'a in legile actuale, privitóre la implinirea in deobste a orice obligatie. S'ar puté inse admite cá o masura transitorie, in interesulu si a proprietariloru si a locuitoriloru, ca li s'ar las'a acestoru din urma incatu voru fi in viétia, facultatea de a plati in bani sau in munca, ear la urmasii loru se fia darea banésca obligatorie. Catu pentru celelalte doua cestii, odata ce am proclamatu principiulu comunei, apoi, resolvarea loru isi va gasi locutu ei in legea organizatiei comunelor rurale.

Revenimu earasi la urmarirea solutiei nóstre, si la intrebarea, déca prin acést'a am vroi se escludemu alcatuirile de buna voie? Vomu raspunde, ca mantienemu dispositiile art. 131; proclamandu pe de o parte cá o lege fundamentala soluti'a de faãia, admitinndu totuodata si facultatea aleaturiloru de buna voie, intocmai dupa intielesulu suscitatalui art. Asemine dela sine se intielege, ca déca in une locuri unu locuitoriu ar voi a mai las'a din catimea pamentului ce primesce astadi, este liberu de a face. Chiaru asi puté admite, ca dupa

*) Acésta socotéla se pare a fi cu totul gresita in cifre, pentruca din 30 galb. a 15 parte e doi sí din 15 este 1. R.

proclamarea legii noue, se se lase unu intervalu la mediulocu; in cursulu caruia proprietarii si locuitorii ar avea deplina facultate a desevarsi intre ei si aleatui de buna voia. Dela inceputu, precum cetitorii au pututu se vada, noi nu ne-amu pusu de tielu de a face o disertatie politica, ci am esaminatu cesti'a din puncturi de vedere legale. Suntemu bine incredintati, ca si in aceasta privintia, precumu si in interesulu marelui principu alu proprietatii si alu familiei, si in interesulu bogatiei nostre agricole, reform'a propusa aru corespunde cu deplinatate la aceste interese ale societatiei de antaiulu ordinu; si ca, positi'a locuitoriloru astfelu ficsata, ar pute deveni unu elementu puternicu alu desvoltarei nostre nationale. Totu motivulu de ura, tote agitatiile sterile, care au facutu din cesti'a aceast'a o arma de partida, ar conteni; si elementulu proprietatii s'ar consolidá mai puternicu decatu ori-candu.

Precatu legea nostra este mai restrinsa, precatu elementele conservative ale proprietatii predomnescu in adunarile nostre; pre atata acesto clase ale societatiei nostre, sunt chiamate a luá in manele loru frumos'a iniciativa a acestoru reforme salutarii. Nu facemu apelu la patriotismulu loru, caci, elu este mai presusu de indoieia; ci la intieptiunea loru, pentru a se patrunde mai bine de adeveratele loru interesuri. Fi-vor proprietarii nostrii óre la inaltimea positiei, la care sunt chiamati? Urmavor pildei aristocratiiloru teritoriale celoru mai puternice, care, precum in Angli'a si in Ungari'a, candu suna ceasulu reformeloru, mergu ele insusi inaintea loru? Viitoriulu ne va dovedi-o. Ear eu, sfarsiescu aceasta espunere, cu espresi'a dorintiei cei mai vie, cá celu puçinu in resolvarea cestiei de façia, se departamu din gandurile nostre idei'a de desbinare, si din contra se ne punemu tote puterile nostre, cá se inlaturamu odata pentru totudeauna aceasta inspaimantátore cestie, si se asiediamu astufelu temeli'a cea mai puternica a nationalitatiei romane.

M. Costache Iepureanu.

ROMANIA. Bucuresti 29/17. Martiu. Mai eata si unu altu proieptu privitoru la cestiunea agraria de aici, pe care me rogu a'lu considerá si judecá totu din puntele de vedere ce am desvoltatu cu ocaziunea tramiterii proieptulu Domnului Iepureanu. —

„Revisi'a legiuierei care reguléza relatiile proprietariloru pamentului cu cultivatorii.

Art. 1. Spre a imbunatati starea sateniloru cultivatori, asiediati astadi pe mosiele proprietariloru, se face, conformu articlului 46 din Conventiune, revisi'a legiuierei, care reguléza relatiile proprietariloru pamentului cu cultivatorii.

Prin urmare legiuirile astadi in fiintia prin care se reguléza aceste relatii sunt si remanu in vigóre pe catu ele nu sunt contrarie dispusetiuniloru legii de façia.

Art. 2. In locu de lucrulu ce facu locuitorii sateni pentru proprietariulu mosiei, ei au de acum inainte facultatea ai plati in bani chiria locuriloru, de care se folosescu astadi dupa asiediamantulu in vigóre.

Locuitorii chiriasi carii voru voi a plati in bani, voru incunosciantia pe proprietariulu mosiei despre acést'a a loru otarire. celu puçinu cu 6 luni inainte de Santulu Georgie.

Plat'a are a se face totudeaun'a dupa pretiurile curente unoru asemenea pamenturi in fiacare localitate.

Art. 3. La casu de neinvoire asupr'a acestoru pretiuri intre vre unu proprietariu si unulu séu mai multi locuitori chiriasi, consiliulu tienutalu dupa ce renduesce o eespertisa la façia locului, otaresce fara apelu plat'a cuvenita proprietariulu pentru acele pamenturi in acelu anu.

Art. 4. Chiri'a acestoru pamenturi se va raspunde de catra fiacare locuitoriu sateanu proprietariulu mosiei in done cascieri diumatate la Santulu Georgie si diumatate la Santulu Dimitrie a fiacaruia anu.

Art. 5. Acei din locuitorii chiriasi, carii in locu de a plati chiri'a in bani dupa pretiurile curente ale pamentului ar voi mai bine a face lucrulu otaritu prin asiediamentulu in vigóre, voru avea dreptulu a'lu face, incunosciantendu inse despre aceast'a pe proprietariulu cu 6 luni inaintea terminulu de Santulu Georgie séu de Santulu Dimitrie.

Art. 6. Locuitorii chiriasi sunt liberi a luá si o parte nmai din pamenturile ce li se da astadi de proprietari pentru hran'a loru, dupa asiediamentulu in vigóre, incunosciantendu inse pe proprietariu despre aceasta cu 6 luni inaintea Santulu Georgie. La asemenea casu acei locuitori chiriasi voru avé a plati séu a lucrá numai pe catu pamentu voru luá.

Art. 7. Locuitorii sateni, cá si toti ceilalti cetatieni romani, sunt liberi a se stramuta cu locuinti'a ori candu si ori unde voru voi fara oprire, dandu totuodata proprietariulu si comunei garantiile legiuite ca'si voru implini la timpu indatoririle contractate pana atunci.

Art. 8. La casu de o asemenea stramutare locuitorii sateni au dreptulu a vinde locuintiele loru si sedirile loru de vii si de pemeturi, inse numai la unulu din ceilalti locuitori ai satului ce'lu parasescu.

Art. 9. Déca, la casurile prevediute prin legiuirile in fiintia stramutarea unu locuitoriu sateanu s'ar face dupa cererea proprietariulu mosiei, atunci acest'a va despagubi pe sateanu dupa pretiulu politicitu pentru locuinti'a lui si sedirile lui de vii si de pemeturi.

Art. 10. Se statornicesce unu terminu de unu anu inceputoriu dela promulgarea legii de façia, pentru cá se póta incepe locuitorii chiriasi a aplicá dreptulu ce li se da la articlulu 2 din aceasta legiuire, adeca dreptulu de a plati in bani chiri'a pamenturiloru ce le posedéza astadi dupa asiediamintele in vigóre.

Art. 11. Locuitorii din satele de prin munti din Moldov'a, cari se afla in starea prevadiuta la articlulu 45 din legiuirea de la 1851 a Moldovei atingátore de relatiile proprietariloru cu cultivatori, acei locuitori voru urma a se bucura de dreptulu ce li se da prin susu mentionatulu articulu.

Art. 12. Consiliile comunale precumu si tote autoritatiile administrative sunt indatorate a ingriji si a da totu ajutoriulu cuvenitu proprietariulu pentru esecutarea intocmai din partea locuitoriloru sateni a indatoririloru ce'i priivescu dupa asiediamentulu de façia.

Art. 13. Aceste fiindu modificarile ce s'a introdus in legiuirile in vigóre, care regulédia relatiile proprietariloru cu cultivatorii, nimene pe viitoriu, nici proprietarii nici locuitorii sateni nu voru mai poté radicá alte pretentii; asemenea nu va poté interveni nici statulu cu pretalmaciri ce ar atinge catu de puçinu acele legiuiiri astufelu modificate.

Art. 14. Prin urmare afara din legiuirile in vigóre care statornicescu astadi relatiile proprietariloru cu cultivatorii si afara din modificarile introduse in ele prin legiuirea de façia, nici o mesura administrativa nu va poté interveni intru a regula seau a interpreta cu chipu de autoritate, drepturile si indatoririle proprietariloru de mosii si ale locuitoriloru sateni.

G. M. Sturda.

— Poimane luni va veni la ordinea dilei proieptulu de lege alu presei, carele a esitu precum se spune din condeiulu Dlu Iepureanu, despre care inse tocma si o parte a membriloru din drépt'a recnoscu, cumca este draconicu. Noua ni se pare ca acelu proieptu nu e nici mai multu nici mai puçinu decatu o copia a legii lui Napoleonu III., dupa care se modelase si legea de presa in Austri'a esita la 1852 din condeiulu cumplitulu ministru Bach. Se recunoscemu cu totii, ca precum in vorbire, asia si in tipariu de c s f r e u l u trebuie respins si pedepsit; inse vai de noi, déca nesciind distinge intre desfreu si libertatea rationabila, déca prin urmare cu desfreulu vomu sugruma si libertatea.

Nro 1028 civ. 1862.

PUBLICATIUNE.

De catra magistratulu cetatei si alu districtulu cá judecatoria pentru pertractarile de ereditate se face prin acésta de obste cunoscutu, cumca de óre ce terminulu antaiu defiptu pentru licitatiunea de buna voia a casei de sub Nru 488 a—b 233 uliti'a funariloru a repausatulu Petru Tartler, fostulu funariu din Brasiovu remase fara resultatu, la cererea ereditariloru acestuia s'a ordinaru alu 2-lea terminu spre vendiarea casei numite pe 22. Aprilie 1862 c. n. la 10 óre inaintea prandiulu la façi'a locului.

Provocanduse doritorii de a cumpará cas'a acésta pe diu'a defipta a se afla la façia locului, se face totuodata cunoscutu, cumca conditiunile vendiarei remanu totu acelea, care au custatu la licitatiunea cea d'antaiu si care se potu vedé la cancelari'a deregatorie subscrise.

Brasiovu in 5. Aprilie 1862.

2—3

Dela magistratulu cetatei si alu districtulu cá judecatoria.

Cursurile la Bursa in 16. Aprilie 1862 stá asia:

	Вал. асрт.	Фр. кр.
Галвини Амперъешти	6	27 ⁵ / ₁₀
Азгевърѣ	132	25
Londonѣ	133	50
Амперъешти націоналѣ	83	75
Облигаціе металиче ект де 5 %	69	65
Акціе валкѣлѣ	831	
„ кредитѣлѣ	204	